

Landgoed Babylonstoren
is een Hof van Eden
tussen Franschhoek en
Paarl. **Rechterpagina**
Het Victoria & Alfred
Waterfront in de oude
haven van Kaapstad:
uitvalsbasis voor een
bezoek aan de Mother City.

ZUID-AFRIKA

voor beginners

Opgepoetste luxe, rauwe schoonheid en ongebreidelde energie. Juist die contrasten maken Zuid-Afrika interessant. MTC's Jack Meijers ontdekt dat Kaapstad en de omringende wijnlanden meer zijn dan een relaxparadijs in de schaduw van de Tafelberg.

Productie en tekst **Jack Meijers** Fotografie **James Stokes** en **Babylonstoren**

Reizen

Op Nobel Square in het V&A Waterfront staat een beeld met de vier Zuid-Afrikaanse Nobelprijswinnaars: Nkosi Albert Luthuli, aartsbisschop Desmond Tutu, F.W. de Klerk en Nelson Mandela. **Onder** Africa Nova verkoopt een mix van kunst en eigentijds design. **Rechts** Ambachtelijk handwerk bij het Heritage Square Hotel in Bree Street. **Rechterpagina** Op de achtergrond Lion's Head, een bergtop tussen Tafelberg en Signal Hill.

Als we kunnen dromen over een prachtig Zuid-Afrika, dan bestaan er ook wegen die daarheen leiden. Twee van die wegen heten goedheid en vergeving.” Taxichauffeur Aaron, die ons naar het centrum van Kaapstad rijdt, leent graag de wijze woorden van Nelson Mandela. “Ex-gevangene en ex-president!”, voegt hij er lachend aan toe. Met bewondering vertelt hij over de man die dit veelkleurige, dynamische land sinds 1994 bij elkaar houdt. Als we Greenpoint Stadion passeren, de thuishaven van Ajax Capetown, veert Aaron overeind. “Het wereldkampioenschap voetbal 2010 was één groot feest! Toen voelde je heel sterk dat we

één land zijn. Al die verschillen in huidskleur, taal, rijkdom en culturele achtergrond maken Zuid-Afrika een ingewikkeld, maar óók een interessant land.”

Tijdens ons verblijf in Kaapstad schieten de woorden van Aaron ons regelmatig door het hoofd. De zon, de zee en de Tafelberg zijn de succesingrediënten die iedere bezoeker meteen innemen voor deze stad met zijn bijzondere – gedeeltelijk Hollandse – historie. Met zijn droomligging in een adembenemend berg- en oceaandecor is Kaapstad een unieke reisbestemming in een uithoek van de wereld. Het is de aantrekkelijke optelsom van een overweldigende en afwisselende natuur, een rijke en controversiële geschiedenis, een kleurrijke bevolking, opzwepende muziek en een aangenaam klimaat. Dat het Afrikaans als zustertaal van het Nederlands een van de elf officiële talen is (de op twee na grootste moedertaal na Zoeloe en Xhosa), is een aardige bijkomstigheid voor Nederlanders en Vlamingen. Buitenlanders die Afrika kennen, omschrijven Zuid-Afrika als ‘Africa Light’, Afrika voor beginners. Dat geldt zeker voor Kaapstad. Bij vlagen verwesterd, maar Afrika is nooit ver weg.

Onvoorspelbaar en avant-garde

In 1652 benoemt de VOC Jan van Riebeeck als eerste gouverneur in Kaapstad. De plek is een ideaal bevoorradingsstation en strategische handelspost, halverwege de reis naar de Oost. Een gedeelte van de **Company's Garden** in de oude stad herinnert nog aan de dagen dat Van Riebeeck en zijn pioniers hier een fort bouwden en een groentetuin aanlegden. Van de typische Kaap-Hollandse architectuur met witgepleisterde muren, rieten daken en centrale siergevels is in het hart van Kaapstad niet zo veel over. De bouwstijl die in de tweede helft van de zeventiende eeuw in de Nederlandse Kaapkolonie ontstond, moest vorige eeuw geregeld wijken voor de sloophamer. Uit de Britse tijd – na de Franse Revolutie nam Engeland de macht in de Kaap over – stammen meer historische gebouwen. Voor veel bezoekers is het Victoria & Alfred Waterfront een plezierige uitvalsbasis. Niet alles is authentiek: projectontwikkelaars hebben het hart van de oude haven tussen Robbeneiland en de Tafelberg veranderd in een neo-victoriaanse aaneenschakeling van boetieks, restaurants en winkels.

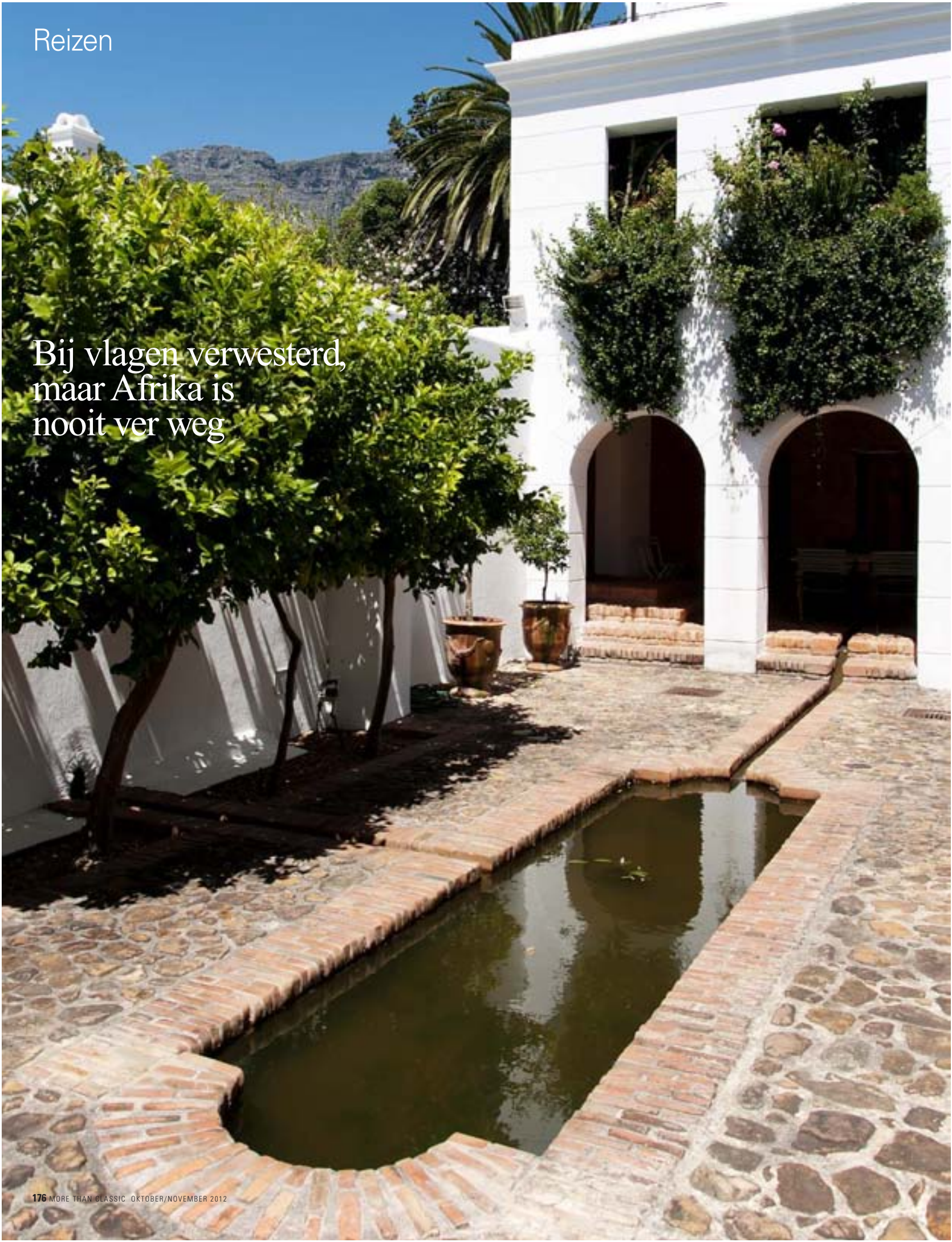
Gevarieerder en minder uniform dan de winkels in het V&A Waterfront is het aanbod van de shops in het centrum. In het Waterkant-district wemelt het van de boetieks. **Africa Nova** (72 Waterkant Street, Cape Quarter) verkoopt een mooie mix van (toegepaste) kunst, ambachtelijk handwerk en eigentijds design. “Zelf noemen we het New African,” legt de mevrouw achter de toonbank uit. “We zijn onvoorspelbaar, avant-garde en urban. Met hier en daar een echo van het oude Afrika. Waar het kan, kopen we ons keramiek,

textiel en meubilair van lokale kunstenaars en ontwerpers.” Vlakbij ligt **Baraka** (Shop 13A, Dixon Street, Cape Quarter). Gavin Terblanche verzamelt oude kinderboeken, rare prenten, grappig kinderspeelgoed, vreemde objecten en alles wat hem in zijn curieuze retro-kraam verder van pas komt. Onze favoriet is **African Image** (Hoek Church Street en Burg Street). “Die winkel bespaart je een hoop zoek en gedoe omdat je er het beste handwerk vindt dat Afrika te bieden heeft,” adviseerde een Afrikaanse ons. “The real deal, not the predictable tourist crap.” **Long Street**, de bekende uitgaansstraat van Kaapstad, is een bonte verzameling nachtclubs, bars en restaurants. Hier ondervinden we dat trendy ook authentiek kan zijn en méér dan een

flauw marketingconcept. Kijk af en toe omhoog naar de bontgekleurde victoriaanse veranda's. En trek voldoende tijd uit voor de modeboetieks, boekhandels en winkels vol kunst en curiosa zoals de **Pan African Market** (76 Long Street). Ook de hemel van de zwarte muziek ligt in Long Street. Afrobeat, Traditional Zulu, Afro jazz en alle moderne afgeleiden vindt u bij de **African Music Store** (134 Long Street). Hét adres voor bekende namen als Miriam Makeba en Thomas Mapfumo en nieuwe ontdekkingen als Letta Mbulu of het Soweto Gospel Choir. Iets verderop ligt **Avoova** (97 Bree Street), gespecialiseerd in inlegwerk van struisvogel-eieren uit de Karoo. Roman Abramovich, de Russische oliemiljardair en eigenaar van ►

Bij vlagen verwesterd,
maar Afrika is
nooit ver weg

Haute Antiques was een van de pioniers in de dynamische wijk Woodstock. **Linkerpagina** Naar voorbeelden van de typische Kaap-Hollandse architectuur moet je in Kaapstad goed zoeken.

Reizen

'Stap vinnig oor,' adviseert het drukknopje voetgangers met oversteekplannen. In Kaapstad is het Afrikaans inmiddels bijna uit het straatbeeld verdwenen.

Onder Haas (67 Rose Street) presenteert zichzelf als een Coffee en een Design Collective. **Rechts** Houses of Parliament in Parliament Street. **Rechterpagina** Rommel bestaat niet in het woordenboek van Katie Thompson of: hoe een oude hutkoffer in een elegant bankje verandert.

voetbalclub Chelsea, die bekendstaat om zijn exorbitante levensstijl, bestelde er een stel 'eggshel tables' voor zijn plezierjacht. Maar u bent er even welkom voor een handgemaakt lijstje. Onder de naam **Skinny Laminx** (201 Bree Street) verkoopt Heather Moore 'Scandinavian style' jurkjes, handdoeken, kussens, servetten en meters stof. Liefhebbers van jaren vijftig kleuren en patronen kunnen in haar winkel terecht. Wie op zoek is naar een origineel cadeau voor de thuisblijvers slaagt bij **The Fringe** (99B Kloof Street). Tot laptotassen omgetoverde cementzakken van Pretoria Portland, de geraffineerde knipkunstwerkjes van Keri Muller en sieraden van Beloved Beadwork zijn te koop in de winkel van de Nederlandse Thessa Bos.

Smeltkroes

Sterk in opkomst is de wijk **Woodstock**. Tien jaar geleden was dit nog een onheilspellende no-go area. Maar sinds kunstenaars en creatieven zijn neergestreken in ateliers op en rond Albert Road is het een dynamische omgeving. Gilles de Moyencourt van **Haute Antiques** (208 Albert Road) was een van de pioniers. Sla zijn winkel vol curiosa en vintage meubilair niet over. Op dezelfde Albert Road ontfermt Katie Thompson zich over de onverkoopte stiefkinderen van zolder of rommelmarkt. Bij **ReCreate** (368 Albert Road) tovert ze een hutkoffer om in een elegant bankje, een oud pannendecksel in een exclusieve klok. Rommel bestaat niet in het woordenboek van Katie Thompson.

Populair zijn de Kaapse straatmarkten. Tussen de in massale oplages geproduceerde souvenirs (houtsnijwerk, kralenkettingen, gerecycled blik) zijn mooie vondsten mogelijk. De bekendste markten zijn de **Neighbour Goods Market** (The Old Biscuit Mill, Albert Road, Woodstock, zaterdag van 9-14 uur), de **Green Point Flea Market** (bij Cape Town Stadium, zondag van 8.30-17 uur), de **Green Market Square** (tussen Longmarket en Shortmarket Street, niet op zondag) en de **Khayelitsha Craft Market** (maandag t/m vrijdag van 9-14 uur).

Op religieus gebied is Kaapstad een smeltkroes. Uit de luidsprekers bij **Bo-Kaap** schalt het vervormde gebed van de voorzanger. In de wijk in het hooggelegen stadsdeel, tegen Signal Hill aan, woonden aanvankelijk vooral Kaapse Maleiers. Dat waren de afstammelingen van slaven die Nederlanders en Engelsen vanaf de zeventiende eeuw uit Indonesië en andere Aziatische landen naar de Kaap brachten. Nog steeds is de overgrote meerderheid van de bewoners moslim.

Hét museum van Kaapstad is de **South African National Gallery** (Government Avenue, Company's Garden). In de jaren van de apartheid kwam prekoloniale en Afrikaanse kunst er bekaaid af en kon u hier Hollandse en Vlaamse meesters bewonderen. Gelukkig is het tentoonstellingsbeleid nu meer in balans en kunt er ook terecht voor oude en eigentijdse Afrikaanse kunst. Wie meer over de achtergrond van apartheid wil weten, neemt vanuit het V&A Waterfront de boot naar **Robbeneiland**. Nelson Mandela zat samen met andere ANC-activisten jarenlang opgesloten op het beruchte gevangenis-eiland.

Stoofpotje van invloeden

In schril contrast met de glamour en luxe langs strand bij **Camps Bay** is er de schaduwzijde van het vaak harde, maar ook vitale leven in de **townships** buiten het centrum. Die kant mag u niet negeren, maar waag er geen eigen expeditie aan. Gespecialiseerde bureaus organiseren excursies die u inwijden in de muziek, het voetbal, de spiritualiteit, creativiteit of de kookkunst van townships als Khayelitsha, Langa en Philippi.

In culinair opzicht heeft Kaapstad veel meer te bieden dan de overbekende braai (soort barbecue) of boerewors. Ook de Zuid-Afrikaanse keuken is een stoofpotje van invloeden: de regenboognatie in de praktijk. Probeer in elk geval eens biltong (zoute, gedroogde reepjes vlees), bobotie (een ovenschotel met gehakt en kruiden) of de lokale vis, schaal- en schelpdieren. Bij **Mama Africa** (178 Long Street) serveert de bediening uw wrattenwijn of vegetarische schotel in klederdracht: een tikje teatraal. Authentiek is **Marco's African Place** (15 Rose Lane). Daar prikt u de stukjes springbok, kudu en struisvogel begeleid door Afrikaanse live-muziek van uw bord. Droomde u er als kind van te worden opgesloten in een bakkerij vol

fonkelende petitfourtjes en bontgeglazuurde cupcakes? **Charly's Bakery** (38 Canterbury Street) is een walhalla voor zoetekauwen. En zit een overnachting in het luxe **Mount Nelson Hotel** (76 Orange Street) er niet in? Schuif dan in elk geval aan tijdens de beroemde High Tea.

Een beroemd gezegde houdt Europese bezoekers een spiegel voor: "Europeanen hebben de klok, Afrikanen hebben de tijd." Bedenk dat, als u 's ochtends omhoogkijkt naar een strakblauwe lucht boven de Tafelberg. Capetonians weten hoe ze elke dag kunnen genieten van een bruisende mix van natuur, cultuur, zon en niet te vergeten: muziek. Er zit maar één ding op: proberen daar ook achter te komen. ►

Tussen Paarl en Franschoek raakt de hemel de aarde

Veertien cottages op landgoed Babylonstoren zijn als riant gastenverblijf ingericht. **Linkerpagina** Bo-Kaap is de kleurrijke moslimwijk van Kaapstad, in het hooggelegen stadsdeel tegen Signal Hill aan.

Reizen

Gasten van Babylonstoren mogen voor eigen gebruik groenten, fruit en kruiden uit de tuin oogsten. **Onder** Geen zin om zelf te koken?

Vertrouw gerust op de menukaart van restaurant Babel. **Rechterpagina** Ook het gevogelte op het erf kan uiteindelijk op je bord belanden.

KAAPSE PRACHT: zon, wijn en de hemel op aarde

De wijnlanden van de Westkaap, de domeinen bij Stellenbosch en Franschhoek, zijn van een verpletterende schoonheid. Maar één Kaap-Hollands landgoed spant de kroon. **Babylonstoren is de hemel op aarde.**

Op ongeveer veertig kilometer van Kaapstad begint het al. Stuur uw huurauto door het indrukwekkende berggebied van de Westkaap, langs de **Kaap-Hollandse** boerderijen en schilderachtige wijndomeinen van Paarl, Stellenbosch, Franschhoek en Tulbagh. Of beter:

laat u rijden. Dan komt het tijdens de proeverijen niet aan op een Chardonnay of een Pinot Noir meer of minder. Plan uw stops vooraf via www.winelands.co.za.

Omdat de omstandigheden (grond, klimaat) uitermate gunstig zijn, zult u tijdens een proeverij op een van de vele wijnstates niet snel worden teleurgesteld. De pioniers die de wijnbouw in deze streek naar een hoger niveau tilden, waren hugenoten van Franse afkomst. Niet toevallig dus, dat de belangrijkste druivensoorten die hier worden verbouwd van Franse origine zijn: voornamelijk cabernet sauvignon, merlot, sauvignon blanc, shiraz en chardonnay. Streekgebonden is de pinotage. Deze kruising tussen pinot noir en cinsault levert mooie, makkelijk drinkbare wijnen op. Vooral in de middencategorie (tussen landwijn en duurdere grand cru's) valt veel avontuurlijks te beleven.

Bijna alle wijnhuizen bieden een fraai uitzicht op wijngaarden en bergketens. Vaak opereren ze vanuit oude Kaap-Hollandse boerderijen. Met hun witgepleisterde voorgevels staan ze garant voor een fenomenaal fotomoment. Domeinen als Boekenhoutskloof, Spier, Kleine Zalze, Morgenhof en Mooi Bly maken de verwachtingen waar. Bij sommige huizen proeft u gratis een selectie wijnen, geregeld wordt er een – uiterst schappelijke – bijdrage in de kosten gevraagd. Vertrouw op uw neus en smaakpapillen en laat u informeren door de medewerkers van het huis. Wilt u zich thuis al voorbereiden? Dan is de jaarlijks verschijnende John Platter South African Wine Guide geschikt studiemateriaal (www.platterwineguide.com). Door het succes van de wijnboerderijen in deze regio maken nu ook streken als de Breede Rivier Vallei en de Hex Rivier Vallei deel uit van het Kaapse Wijngebied.

Voor liefhebbers van gedistilleerd is een bezoek aan Van Ryn Brandy in de Vlottenburg Vallei bij Stellenbosch aan te raden. Tussen de blinkende koperen ketels en houten vaten van de oude stokerij nipten we aan een verzameling goddelijke destillaten (www.vanryn.co.za).

Hof van Eden

Gelukkig hoefden we na al die proeverijen niet zelf naar het verderop gelegen Babylonstoren te rijden. Op een oud Kaap-Hollands landgoed bij Franschhoek realiseerde Karen Roos haar droomproject. Een wandeling door de tuinen van het landgoed voelt als een middag in het paradijs. Zelfs de meest sceptische reiziger zal het beamen: tussen Franschhoek en Paarl schuren hemel en aarde langs elkaar.

Karen Roos, stijlconsultant en voormalig hoofdredacteur van de Zuid-Afrikaanse Elle Deco, legt uit dat er in den beginne helemaal geen vastomlijnd plan was hier een Hof van Eden te verwezenlijken. Roos: "Ik houd van tuinieren, maar had nooit de intentie naar het platteland te verhuizen, laat staan betrokken te raken bij een

boerderij. Al moet ik erbij vertellen dat mijn man – de Zuid-Afrikaanse mediamagnaat Koos Bekker – op een boerderij is opgegroeid."

In 2007 legde het echtpaar de hand op een perceel van meer dan tweehonderd hectare met de monumentale overblijfselen van een van de oudste en bestbewaarde Kaap-Hollandse boerderijen in de wijnlanden. Roos: "In Kaapstad vind je de beroemde Kaap-Hollandse stijl maar mondjesmaat terug. Veel is gesloopt." Het perceel, gelegen in de Drakenstein Vallei tussen Stellenbosch en Franschhoek, maakte bij aankoop een verwaarloosde indruk. Roos: "Veel plekken waren drassig. Ik heb een paar jaar in Nederland gewoond. Gelukkig weet ik daarom hoe je zo'n nat stuk land vol wilde

en ongehoorzame gewassen in toom krijgt." Roos had aanvankelijk geen hotel- of horecaplannen. "Natuurlijk werden we geraakt door het schilderachtige bergdecor, de vegetatie en het gouden zonlicht. Maar we zijn er nogal onbevangen in gestapt."

Ambitieuze plannen

Zestig kilometer ten oosten van Kaapstad groeide geleidelijk het plan een groente- en fruittuin aan te leggen. Karen Roos: "Een beetje naar het voorbeeld van de Company's Garden uit de VOC-tijd, bedoeld om de pioniers halfweg tussen Europa en Azië van verse groenten en fruit te voorzien." Ze zocht daarvoor samenwerking met de Fransman Patrice Taravella, bekend van ►

Vergeet niet om in Kaapstads Long Street af en toe omhoog te kijken naar de victoriaanse voorgevels. **Rechterpagina** Vers sap, gemaakt van het fruit uit de tuin van Babylonstoren.

De keuken van
Babylonstoren:
basic en zonder liflafjes

Reizen

Restaurant Babel schikt zich naar het seizoen en wat voorhanden is. **Onder** Initiatiefnemer Karen Roos combineert oude elementen moeiteloos met modern design. **Rechts** Chef-kok Maranda Engelbrecht maakt zich sterk voor 'eenvoudig en verrukkelijk'. **Rechterpagina** De tuin is onderverdeeld in vijftien compartimenten met meer dan driehonderd soorten fruit, groenten en kruiden.

zijn herinterpretatie van een middeleeuwse kloostertuin bij de twaalfde-eeuwse Prieuré d'Orsan in het dal van de Franse Loire. "Op tekeningen structureerde hij een imaginaire tuin in een perfect grid van paden, irrigatiesystemen, hoge en lage begroeiing. Zijn ontwerp zou een stevige ruggengraat blijken. Al snel groeide zo de behoefte om dit niet exclusief voor onszelf te houden, maar te delen met geïnteresseerde bezoekers. Die zouden misschien wat langer willen blijven, dus waren er gastenverblijven nodig. En tja: zouden we ze dan niet ook wat te eten aanbieden? Daarom besloten we de voormalige koeienstal als restaurant in gebruik te nemen."

Het project Babylonstoren – genoemd naar een van de bergtoppen ofwel koppies in het gebied – nam de stylingconsultant en haar team zozeer in beslag, dat het een fulltime baan werd. “Het hoofdgebouw verkeerde in redelijke staat, de meeste bijgebouwen waren aan een fikse renovatie toe. Bovendien waren er in de loop van de eeuwen architectonische aanpassingen geweest die het oorspronkelijke karakter hadden aangetast.” Ze nam zich voor het hoofdgebouw, de koeienstal, de landhuisies, het koornhuis, het kippenverblijf, de klokkentoren, de poorten en de andere bijgebouwen zoveel mogelijk in hun authentieke staat terug te brengen. Compleet met oogverblindend witte muren, klokgevels en rieten daken. “Er zijn hier wel meer adembenemende landgoederen. Maar de combinatie met de bijzondere, Kaap-Hollandse architectuur heeft ons over de streep getrokken. Enerzijds is die eenvoudig en ingetogen, tegelijkertijd is die ook dramatisch. De puurheid van die achttiende-eeuwse vormentaal is onovertroffen.”

Drie eeuwen historie

Als voormalige stijlgoeroe van de Zuid-Afrikaanse Elle Deco put Karen Roos moeiteloos uit het archief van designklassiekers en moderne aanwinsten. Roos: “Er zijn hier altijd zoveel invloeden van buitenaf geweest, zoveel externe prikkels, dat het lastig is om vast te stellen wat nu typisch Afrikaans is. Ik vertrouw op wat ik tegenkom. Af en toe met het oprichtingsjaar 1690 en ruim drie eeuwen historie in mijn achterhoofd, maar altijd met twee voeten in de eenentwintigste eeuw.” Opvallend is de consequente keuze voor hout, beige, crème en wit. Karen Roos: “Zuid-Afrika heeft verschillende gezichten. Johannesburg en omstreken is kleurrijk, veel levendiger. De Kaap was altijd al een droog gebied, aangewezen op irrigatie. Misschien dat de hang naar aardse tinten daarmee samenhangt. Zelf heb ik ook een voorkeur voor ingetogen. Er zit al zoveel drama in het Zuid-Afrikaanse licht en in het landschap, het is onverstandig om daarmee te willen concurreren.”

Eigen wijn

Gasten van Babylonstoren staat het vrij om naar eigen smaak en inzicht groenten, fruit en kruiden uit de tuin te oogsten. “Zes van de veertien gastenverblijven beschikken over een eigen keuken.” Wie het koken liever aan anderen overlaat, kan in restaurant Babel terecht. Een geïmproviseerde menukaart, handgeschreven op een tegelwand, verklapt wat chef-kok Maranda Engelbrecht aanbeveelt. Uiteraard fladderden de kippen op de kaart 's ochtends nog over het erf, trok de vis nog baantjes in een van de eigen bassins en hadden de bietjes, rabarber en pepers nog groeiambities. Maranda Engelbrecht: “Onze kaart schikt zich naar het seizoen en naar wat er voorhanden is. De tuin is onderverdeeld in vijftien compartimenten. Met meer dan

driehonderd soorten fruit, groenten en kruiden is er altijd wel een verse verrassing.”

Karen Roos ziet een overeenkomst met haar eigen aanpak. “Ook de keuken is basic. Goed, voedzaam, maar zonder liflafjes. Eenvoudig maar verrukkelijk en vers geoogst. Je bord is een bloemlezing van wat je aan de bomen en struiken aantreft als je hier rondloopt.”

Perfectie schuilt in de details, dus liet Karen Roos niets aan het toeval over. Met succes, want buitenlandse tijdschriften die een artikel aan het landgoed wilden, putten zich uit in superlatieven. Babylonstoren wordt omschreven als ‘kitchen-garden wonderland’ (Tatler), ‘South Africa’s rural oasis offering a garden of earthly delights’ (Cool Hunting) en ‘Wohnen

wie mitten im Garten Eden’ (Schöner Wohnen). Niet onverdiend eindigde het project hoog op The Hot List van Condé Nast Traveller. Karen Roos: “Soms knijp ik mezelf even in de arm. Om zeker te zijn dat het écht is.” ■

Meer informatie?

Babylonstoren, Klapmuts/Simondium Road, Paarl, Cape Winelands, Zuid-Afrika. Voor informatie over de accommodatie bel (0027) 218 63 38 52. Van woensdag tot en met zondag is de tuin van 9.00 tot 17.00 uur geopend voor niet-gasten. Restaurant Babel is voor iedereen toegankelijk, www.babylonstoren.com.